

INSTITUT FOR PLANTEPATOLOGI

Månedsoversigt over plantesygdomme

547. Vintermånederne og april 1984

Der blev for vintermånederne og april modtaget indberetninger fra 80 medarbejdere.

Vejret var i november måned gennemgående tørt og mildt i den første tredjedel. I sidste tredjedel af måneden blev vejret overvejende ustadigt og koldere og med hyppig nattefrost og op til månedsskiftet tillige med regulært vintervejr, hvor der nogle steder faldt op til ca. 20 cm sne. December måneds vejr var gennemgående koldere end normalt i de første to tredjedele af måneden, hvor der tillige var snedække og frost i de fleste dage. Vejret var i den sidste tredjedel derimod meget mildt med både regn og sol. Januar måned's vejr var bortset fra en mindre højtryksperiode omkring d. 21. usædvanlig ustadig. Nedbøren, der faldt mest som regn blev rekordstor, idet der

faldt 104 mm på landsbasis, eller 6 mm mere end i januar 1921 og 1975. Normalgennemsnittet er blot 55 mm nedbør. I februar var vejret ustadigt og mildt i den første tredjedel, mens vejret i resten af måneden var domineret af højtryk med mest skyet opholdsvejr og med temperaturen gennemgående lidt under frysepunktet, navnlig i forbindelse med et meget kraftigt og stabilt højtryk over Rusland. I marts måned var vejret overvejende mildt og ustadigt i første uge, samt i de sidste 4-5 dage af måneden. Vejret var ellers gennemgående tørt med temperaturer omkring frysepunktet og med fremherskende østlige luftstrømme.

Temperaturen. De enkelte måneders gennemsnitstemperaturer blev med normalen i ( ): november 4,2 (4,9), december 1,2, (2,2), januar 0,9 (-0,1), februar 0,1 (-0,4), og marts 1,1 (1,6).

Nedbøren i de enkelte måneder blev med normalen i ( ): november 52 (60), december 57 (55), januar 104 (55), februar 34 (39) og marts 32 (34).

I april måned lå gennemsnitstemperaturen nær normalen, men det meste af måneden var der meget lave nattemperaturer og i adskillige nætter med minusgrader til følge. Såningen fandt bl.a. på de sydlige Øer sted allerede i slutningen af marts og i begyndelsen af april, men nedbør standsede arbejdet, som begyndte igen omkring d. 10.-15. april. Det meste af landet var tilsået i dagene omkring midten af april.

Temperaturen. De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i ( ): 3,9 (4,6), 6,1 (5,6), 7,5 (6,7), 8,5 (7,9).

Nedbøren faldt meget sparsomt i april måned. For hele landet faldt der i gennemsnit kun 19 mm mod normalt 39 mm. Forde-
lingen i de enkelte amtskommuner blev med normalen i ( ):
Nordjylland 13 (38), Viborg 13 (39), Århus 13 (38), Vejle 19
(43), Ringkøbing 18 (39), Ribe 23 (41), Sønderjylland 26 (45),
Jylland i alt 17 (40), Fyn 23 (38), Vestsjællands amt 18 (34),
Frederiksborg-København-Roskilde 20 (37), Storstrømmen 26
(34), Øerne i alt 22 (36) og Bornholm 15 (33).

SYGDOMME PÅ LANDBRUGSPANTER

KORN OG GRÆS

Overvintringen af vintersæden forløb med undtagelse af vinterbyggen særdeles godt. Både vinterhveden og vinterrugen overvintrede stort set uden problemer. For vinterbyggens vedkommende var der tale om ret kraftig udvintring. Navnlig hvor der har været vinterbyg efter vinterbyg eller vinterbyg hvert andet år er der blevet sået om. Den dårlige overvintring skyldes udbredte angreb af trådkølle (Typhula incarnata).

Overvintringen af græsfrøafgrøder er ligeledes forløbet tilfredsstillende de allerfleste steder i landet. Enkelte afgræsningsmarker har dog klaret vinteren mindre godt, men det skyldes mere dårlig genetablering i efteråret på grund af de tørre vejrforhold.

Opfrysning. I adskillige vintersædmarker er der fundet planter med stylerødder. På grund af hård frost er planterne frosset op og forsøger så at etablere sig med nye rødder. I flere marker har der pletvis været tale om en ret stor procentdel planter, men opløjning har der dog ikke været tale om.

Gule blade. I adskillige, navnlig vinterbygmarker, blev der set gule blade. H. Møller Andersen, Stevns, skriver således, at Igri vinterbyg fik mange gule blade med nekroser, der minde om skoldplet, men ikke var det, i de sidste dage af april måned. Niels Chr. Larsen, Randers, skriver ligeledes, at der i de sidste dage af april blev set en del vinterbygmarker, hvor planterne havde fået gule bladspidser og med en del brune pletter. Der er mange brune pletter i bladranden, og disse pletter skyldes ikke svamp, hvorfor årsagen er ukendt, men

må skyldes vækstforholdene.

Lyspletsyge (manganmangel) har været ret udbredt i vintersædmarkerne. I adskillige vinterbygmarker, hvor overvintringen var dårlig, har der været kraftige angreb af trådkølle. Der blev i flere af sådanne stærkt angrebne vinterbygmarker set en del manganmangel, og noget kunne tyde på, at trådkøllesvampen får bedre vilkår i mangansvækkede planter.

Havrerødsot (barley yellow dwarf) er set i enkelte vintersædmarker, men med langt svagere udbredelse i foråret 1983. Der er hovedsageligt kun tale om enkeltstående planter.

Hundegræsmosaik (Cocksfoot wild mosaik) er fundet i mange afgræsningsmarker, indeholdende hundegræs. Der er ikke fundet den anden hundegræsmosaik-virus: Cocksfoot streak.

Meldug (Erysiphe graminis) har i vintersædmarkerne kun været sparsomt til stede. Angrebene var af langt mindre omfang end i foråret 1983. I vinterhveden er der kun i enkelte modtagelige sorter som Kanzler og Disponent set lidt meldug, mens der i de mest dyrkede sorter Kraka og Anja kun var spor af meldug. I rugmarkerne har der været usædvanlig lidt meldug, og kun i enkelte marker hist og her blev der konstateret nogle få meldugpustler. I vinterbygmarkerne var der lidt mere meldug end i de øvrige vintersædafgrøder, men også her af langt svagere karakter end i 1983, som det fremgår af omstående tal fra indberetningerne.

	Antal indberet- ninger	% angreb				
		ingen	sjældne	heraf stærke	alm. ud- bredte	heraf stærke
1982	57	86	7	0	7	0
1983	84	18	7	2	75	15
1984	80	52	48	19	0	0

I græsfrøafgrøderne er der ligeledes kun set yderst svage meldugangreb.

Byggens bladpletsyge (Drechslera teres) er kun set med ret svage angreb i vinterbygmarkerne. På grund af det tørre vejrlig har svampen ikke haft større mulighed for at brede sig.

Skoldpletsyge (Rhynchosporium secalis) er blevet set i en del vinterbyg- og vinterrugmarker, men hovedsageligt kun på de ældste blade. I slutningen af april måned blev der blandt andet i Igri vinterbygmarkerne set en del symptomer, som kunne minde om skoldpletsyge, men skyldtes nekroser på grund af vækstvilkårene. Det har ikke været muligt at få svampens sporer frem.

Hvedens gråpletsyge (Septoria tritici) har som tidligere kunnet findes i adskillige vinterhvedemarker, og især på de ældste blade. Angrebet har i dette forår været af svagere karakter end f.eks. angrebene i 1983.

Hvedens brunpletsyge (Septoria nodorum) er ikke konstateret i vinterhvedemarkerne.

Knækkefodsyge (Cercospora herpotrichoides). Øjepletsvampen har i vinterens løb haft meget ringe vilkår og også i foråret

har de meget tørre vejrforhold ikke begunstiget svampen. Angrebene af knækkefodsyge meget svage og langt svagere end i 1983, hvor svampen havde særdeles gode betingelser vinteren igennem.

Gulrust (Puccinia striiformis) er ikke set i vinterens løb eller i april måned i nogen vinterhvedemark.

Sneskimmel (Fusarium nivale) har i vintersædmarkerne kun optrådt med yderst ringe angreb.

Græssernes trådkølle (Typhula incarnata) har optrådt i vinterbygmarkerne med ret udbredte angreb. Værst var angrebene i marker, hvor der året før eller for 2 år siden var vinterbyg. Enkelte marker er blevet ompløjet på grund af meget kraftig udvintring. Angreb af trådkølle er også set i marker, hvor det er første gang, der avles vinterbyg på ejendommen. Angrebene er værst på den lidt lettere jord, og en bejdsning med Baytan eller sprøjtning i efteråret med Bayleton har haft en god virkning. Leif Tange, Videbæk, skriver således: "Trådkøllesvampen har været udbredt i mange vinterbygmarker, som ikke er blevet sprøjtet med Bayleton i efteråret". Thomas Bent Andersen, Ikast, skriver, at der er stor forskel vinterbygmarkerne imellem på angrebet af trådkølle. Det er især vinterbygmarker med tendens til manganmangel og marker, hvor svidningsmidler er anvendt til ukrudtsbekæmpelse i efteråret. Det er kun få arealer, der har måttet sås om. A. Futtrup, Vejle, skriver, at angreb af Typhula har været ret udbredt, men at det er værst, hvor der er kombination af manganmangel, samt anvendt gule midler i efteråret. Bayleton anvendt i efteråret har ikke hjulpet på sandjordene, hvor de kraftigste angreb har været. Hvor der var mindre angreb af Typhula, har en sprøjtning hjulpet. Der er på Vejleegnen ompløjet 5-10 marker. H.

Lausten Hansen, Åbenrå, skriver, at vinterbyg kræver en god forfrugt. Trådkølle findes svagt i alle marker, men hvor forfrugten er vinterbyg eller frøgræs er angrebene stærke. Enkelte marker på den lettere jord har måttet ompløjes på grund af kraftig udtynding forårsaget af trådkølle. Kr. Brødsgaard, Ejby, omtaler enkelte marker én til to år efter vinterbyg, der trods sprøjtning i efteråret med Bayleton har været så kraftigt angrebet, at ompløjning var nødvendig. R.R. Olesen, Hårby, skriver, at det har været ret almindeligt med endog stærke angreb i vinterbygmarkerne. Det er værst efter vinterbyg, og hvor der ikke er sprøjtet eller bejdsset med et anerkendt middel i efteråret. Igri byg synes at være betydeligt mere angrebet end de flerradede sorter. I en vinterbygmark med et sortsforsøg har Planteværnscentret opgjort angrebene planter, som det fremgår af nedenstående skema. Marken uden om forsøget bestod af Igri, men bejdsset med Baytanbejdse, og denne bejdsning har nedsat angrebet til ca. det halve.

	% planter med karakter				
	0	1	2	3	4
a Igri	46	6	6	22	20
b Gerbel	45	38	7	7	2
c Panda	39	11	16	19	15
d Ceb 7926	70	12	4	2	12
e WW 1214	48	14	19	11	8
Marken	47	12	9	20	12

0 ingen angreb, 1 svage angreb, 2 moderate angreb,
3 stærke angreb, 4 alle planter døde.

A.S. Asmussen, Svendborg skriver, at trådkøllesvampen findes i varierende mængde i alle marker. Langt de fleste mar-

ker har udvintring af få planter, og et fåtal af marker, navnlig på løs jord, har mistet så mange planter, at omsåning har været nødvendig. I specielle tilfælde, hvor der er vinterbyg efter vinterbyg og uden pløjning har der været tale om meget stærke angreb. Hans Erik Larsen, Ringe, udtaler, at angrebene af trådkølle var værst i marker med vinterbyg som forfrugt, men også 1. års marker var angrebne. Enkelte 2. og 3. års marker er pløjet om, enkelte er skønnet til, trods reduceret plantetal, at være bedre end en alternativ afgrøde.

Helge Rasmussen, Nyborg, skriver, at trådkølle har været slem i en del marker, hvor der er vinterbyg 2. eller 3. gang. Tilsyneladende har sprøjtning med Bayleton i efteråret virket bedre end afsvampning med Baytan. Thorkild Nielsen, Svinninge, skriver, at der er set trådkølle almindeligt udbredt i mange vinterbygmarker, men kun med svage forekomster. I enkelte marker, og især hvor der er vinterbyg efter vinterbyg er der set meget stærke angreb, og isåning af vårbyg blev foreslået. Leif Ejlebjerg Jensen, Sorø, skriver, at der på udsatte steder i 2. års marker på lave, humusholdige jorde er set kraftige angreb af Typhula. Der er i år set en pæn virkning af efterårsbehandling med såvel mangan som svampebeskyttelse. Hvor f.eks. foragre og halvdelen af marken er behandlet, står skellet nu knivskarpt. Udvintringen har også her noget at gøre med struktur og sådybde, og måske er en rigelig dyb såning skadelig for planterne. Jørgen Ravn, Næstved, skriver, at der er set meget kraftige angreb i vinterbygmarker, hvor vinterbyg har været forfrugt. Angreb er stærkest på de lettere, sandede jorde. Hvor angrebene er svage, er planterne kun svagt hæmmet, og efter varmen har disse planter rettet sig meget. Manganmangel er tit observeret sammen med trådkølleangrebet. H. Møller Andersen, Stevns, skriver, at enkelte marker er ompløjet efter stærke angreb. Angrebene er værst i vinterbyg efter vinterbyg uden pløjning og

uden Baytanbejdsning. Efterårssprøjtning var foretaget med Bayleton, men kunne ikke redde markerne. N.O. Larsen, Frederikssund, skriver, at trådkøleangrebet var værst i vinterbyg efter vinterbyg, også helt tydeligt værre på lette, tørre jorde. Fra Lolland-Falster skriver Kaj N. Eriksen, Nykøbing Falster, at svagere angreb er set, og især i marker med forfrugt vinterbyg. Fra Bornholm skriver Fritz Christensen, Åkirkeby, at angreb af trådkølle i vinterbyg har været almindeligt forekommende i foråret. Tre marker har haft så alvorlige angreb, at det har været nødvendigt at så arealerne om. Hvor der har været sprøjtet med Benlate eller Derosal er angrebene forstærket væsentligt, og selv hvor sprøjtningerne er foretaget i kombination med Bayleton 25 WP, er angrebene stærkere, end hvor der ikke er foretaget sprøjtning i efteråret. I forsøgene opnåedes særdeles god effekt over for trådkøllesvamp med Baytanbejdsningsmiddel, og en endnu bedre effekt er opnået med et japansk præparat Bacitac 75WP.

BÆLGPLANTER

Overvintringen af græsmarksbælgplanter har været tilfredsstillende de fleste steder. Der er kun tale om enkelte dårligt overvintrede marker, hvor kløveren er gået bort i løbet af vinteren. K. Jessen, Skive, skriver, at der på agermarken har været en god overvintring af kløvergræsmarkerne, bortset fra i gyllestriber. Adskillige marker har på lavere liggende arealer dog udvintret næsten fuldstændigt. Som regel skyldes det for meget og for sent udbragt kvælstof i september og for lav stubhøjde ved for sen slæt i oktober/november måned. Anders Fredenslund, Holstebro, skriver, at kløvergræsmarkerne har overvintret godt, men har fået en dårlig start her i foråret på grund af kulden og tørken. Generelt har kløvergræsmarkerne overvintret dårligt, hvor der er taget en stor slæt

sidst i oktober måned. Her er markerne udvintret (Bent V. Hansen, Esbjerg, J. Berthelin, E. Stockholm og B. Maybom, Løgumkloster).

Kløverens knoldbægersvamp (Sclerotinia trifoliorum) har ikke optrådt med særligt kraftige angreb. I enkelte hvidkløverfrømarker er der dog her i foråret set en del knoldbægersvamp. Blandt andet på Stevns er enkelte hvidkløvermarker ompløjet på grund af for dårlig plantebestand og angreb af knoldbægersvamp (H. Møller Andersen, Hårlev).

BEDEROER

Overvintringen af frøroer på blivestedet har været særdeles god, og der tales kun om enkelte ompløjninger. P. Bækgaard, Jyderup, skriver således, at et større areal tilsyneladende overvintrede rimeligt. Væksten påbegyndtes i begyndelsen af april, men blev hæmmet af det kolde vejr. Omkring påske steg temperaturerne, hvilket imidlertid hæmmede afgrøden så voldsomt, at rodnettets ikke kunne følge med, hvorefter planterne til sidst sygnede helt hen. I dag er marken ompløjet.

Overvintringen af bederoer i kuler er forløbet godt. Den sparsomme roeholdning har de fleste steder klaret vinteren godt, og der har kun enkelte steder været tale om rådne kuler. Roerne er i de fleste kuler dog stærkt spirede.

KÅLROER, RAPS O.A. KORSBLOMSTREDE

Overvintringen af vinterrapsmarkerne er ikke forløbet særligt godt. Adskillige af de såede vinterrapsmarker spirede først frem, da regnen kom i første halvdel af september måned. Udviklingen har derfor været forholdsvis ringe ved vinterens start, hvilket har trykket mange marker. Fra Østvendssyssel

skriver Martin Andersen, Flauenskjold, at en meget stor del af vinterrapsen nu er blevet ompløjet. Følgende årsager kan nævnes: Dårlig plantebestand, for dårlig fremspiring, konkurrence fra forfrugten samt kålbrok. Carsten Buskov og K. M. Thomassen, Brønderslev, skriver, at mange vinterrapsmarker er blevet kasseret på grund af en uens og sen fremspiring i efteråret, men vinteren har ikke udtyndet bestanden yderligere. Harald Pedersen, Thisted, skriver ligeledes om en ret god overvintring, men at planterne er svækket på grund af den sene spiring. Carl Åge Pedersen, Ålborg skriver, at vinterrapsen visnede næsten helt ned sidst i marts måned, men at de fleste planter igen er kommet fint i gang. Planterne er små på grund af den sene fremspiring i efteråret, og mange marker er ligeledes meget tynde på grund af den dårlige fremspiring. Fra Skanderborgegnen skriver Tage Andersen, at næsten alle vinterrapsmarker er blevet ompløjet, idet der var en alt for dårlig og sen fremspiring i efteråret, hvilket gav svage planter og dermed en dårlig overvintring. P.-H. Mathiassen, Aulum, skriver ligeledes, at barfrost i februar-marts har givet udvintring med efterfølgende ompløjning en del steder, især på den lette sandjord. På lave og fugtige arealer rådnede planterne op. Leif Tange, Videbæk, skriver, at vinterrapsens overvintring har været meget uens og afhængig af, om rapsen spirede frem i august eller september måned. De sent fremspirede planter udvintrede, og tilbage står mange marker med en tynd plantebestand. Enkelte marker er blevet pløjet om. H. Dollerup-Nielsen, Herning, skriver, at rapsen stort set har klaret vinteren godt, men der har været nogen frostsvidning i det tidlige forår, og i en enkelt mark døde en del af planterne på grund af svampeangreb. En del marker var tillige svagt etableret i efteråret på grund af den uens fremspiring, der skyldtes det tørre såbed. Det gav mange små og svage planter. Nogle af disse marker er pløjet om, og endnu flere burde antagelig have

været det. Niels Uth, Grindsted, skriver, at næsten alle vinterrapsplanter har overlevet vinteren, men at de var for små, og at den sene barfrost var meget hård ved planterne. Carl Nielsen, Højer, skriver, at der i en overgang i marts og første halvdel af april tilsyneladende var mange rapsmarker, der var medtaget af de klimatiske forhold. Her i sidste halvdel af april rettede planterne sig dog betydeligt, og der er nu i mange marker rigelig plantebestand, og på nuværende tidspunkt en god vækst. Fra Fyn skriver J. E. Paulsen, Fåborg, at der i de få vinterrapsmarker, der findes på egnen, har været en god overvintring. Hans Erik Larsen, Ringe, skriver, at vinterrapsmarkerne på grund af de tørre vejrforhold i efteråret ikke blev så kraftige før vinteren som ønskeligt. Mange marker har her i foråret været meget længe om at komme i gang også på grund af nattefrosten i marts måned. Planterne har simpelthen været for små. R. Munch-Andersen, Odense, skriver, at der har været god overvintring i vinterrapsmarkerne, men i enkelte marker var planterne for svage inden vinteren og er stadig bagefter. Carsten Ulrik Hansen, Ringsted, skriver, at der har været sen fremspiring, men navnlig barfrosten i marts måned gjorde, at mange marker var meget tvivlsomme. Enkelte blev da også ompløjet. Leif Ejlebjerg Jensen, Sorø, skriver, at overvintringen generelt har været uden problemer, men at den sene såning, kvælstofmangel og en kold marts måned bevirkede, at udviklingen mange steder var så svag, at mange marker nu var opgivet, svedet af og vårraps sået, bl.a. med direkte såning. Claus S. Madsen, Roskilde, skriver, at overvintringen af vinterrapsen ikke alle steder har været for god, idet planterne har været for svagt udviklet fra efteråret. Nogle steder har spildplanter af vinter- eller vårbyg i efteråret trykket rapsen meget. Der har flere steder været anvendt f.eks. Kerb 50 for sent til bekæmpelse af spildkornplanterne. Fra Lolland-Falster skriver Kaj N. Eriksen, Nykøbing F., at overvintrin-

gen har været utilfredsstillende flere steder, og at enkelte marker er pløjet om. Fra Bornholm skriver Frits Christensen, at overvintringen af vinterrapsen har været god, men flere marker er for svage på grund af for dårlig udvikling og de tørre vejrforhold efter såningen i august og først i september. Der er kun omsået nogle få arealer med vinterraps af de i alt 600 ha store vinterrapsareal, som findes på Bornholm.

KARTOFLER

Overvintringen i kuler er forløbet godt. Der har kun været tale om få kuler på grund af den forholdsvis sparsomme kartoffelhøst, og de fleste kartofler er blevet opbevaret i hus. Her er der passet særdeles godt på dem i forventning om gode priser. Peder Stendevad, Grindsted, skriver således, at der i enkelte partier i huse har været problemer med opbevaring, men at der i det store og hele har været minimale skader af frost eller varme.

Kartoflens kraterråd (Phoma exigua) har i foråret 1984 ikke været særligt udbredt.

Ole Bagger

SKADEDYR PÅ LANDBRUGSPLANTER

KORN OG GRÆS

Stankelben (Tipula paludosa). Der er primært i Jylland set meget kraftige angreb af stankelbenlarver i korn- og græsmarker. Fra de mange indberetninger skal nævnes følgende. P.-H. Mathiassen, Aulum, skriver, at der i 2. års samt i ældre græsmarker nu findes mange lokaliteter med stærke angreb af stankelbenlarver. Ompløjning har været nødvendigt i visse tilfælde. Der har ikke været problemer i vinterbyg, men i forfrugt græs kan der også ses stærke angreb. Leif Tange, Videbæk, skriver, at stankelbenlarver har forårsaget mange alvorlige skader i græsmarkerne, dog sjældent i 1. års markerne. H. Dolle-rup-Nielsen, Herning, skriver, at stankelbenlarver har forvoldt nogen skade i mange vårsædmarker samt i græsmarker, mens skaden i vintersædmarker synes ubetydelig. Svend Eg, Brande, omtaler flere 2. års græsmarker, som er pløjet om på grund af stærke angreb. I enkelte tilfælde var op til 90% af planterne borte. Der findes tillige kraftige angreb i såvel vårsæd som vintersæd, der er sået efter græs. Svend Åge Hansen, Janderup, omtaler adskillige græsmarker, især de lidt ældre, samt græsplæner, som har været angrebet af stankelbenlarver. Carl Nielsen, forsøgsstationen ved Højer, skriver, at der ikke er set angreb i vintersædmarkerne, men at der findes et meget stærkt angreb i en gammel græsmark, som ikke blev ordentlig afgræsset i efteråret 1983.

Hårmyg (Bibio hortulanus) har kun optrådt med enkelte angreb, som i de fleste tilfælde blev betegnet som svage. H. Møller Andersen, Hårlev, omtaler en enkelt vinterbygmark, hvor der er fundet en del hårmyglarver.

Græshårmyggen (Dilophus febrilis). Olaf Havsteen, Ærø, omtaler en Triumph-bygmark, som pletvis blev udtyndet af hårmyglarver. Forfrugten var kløvergræs.

Fritfluen (Oscinella frit) har optrådt med udbredte angreb, som dog de allerfleste steder betegnes som svage. H. P. Nielsen, Bjerringbro, skriver, at der i enkelte hvedemarker, sået efter grønjord, er set skade, dog oftest pletvis, af fritfluelarver. Ompløjning har dog sjældent været nødvendig. P.-H. Mathiassen, Aulum, skriver, at der er set pletvis stærke angreb af fritfluelarver både i vinterbyg og rug. H. Dollerup-Nielsen, Herning, omtaler fritfluelarver i vintersæd, men at angrebene synes at være uden økonomisk betydning. J. E. Paulsen, Fåborg, skriver, at mange skud i hvedemarkerne er stukket af fritfluen, men at det ikke ser ud til at have udtyndet bestanden betydeligt.

Smælderlarver (Agriotes spp.) har kun optrådt med enkelte svage angreb. Fra Holstebroegnen skriver Anders Fredenslund, at der pletvis er set en del smælderlarveangreb i vårbygmarkerne.

Løvsnudebillen (Phyllobius spp.). I efteråret kunne der i adskillige vintersædmarker ses angreb af løvsnudebillens larver. I alle tilfældene var der tale om græs, som regel frøgræsmarker, som forfrugt. Også i enkelte, specielt rød svingelmarker, blev der set kraftige ødelæggelser af løvsnudebillelarver. R. Munch-Andersen, Odense, skriver således, at der også på Fyn blev set en del hvedemarker, sået efter 2.-3. års rød svingel, som har tyndet plantebestanden kraftigt. Larverne er nu igen fremme og er begyndt at angribe hveden igen.

Den brune kornjordloppe (Crepidodera ferruginea) er i april

måned blevet set i enkelte hvedemarker, hvor plantebestanden er blevet udtyndet noget. Der har i alle tilfælde været tale om en frøgræsafgrøde som forfrugt. A. Futtrup, Vejle, omtaler således angreb af *Crepidodera*-larver i en hvedemark med forfrugt rød svingel. R. R. Olesen, Hårby, har på indsendt plantemateriale fået bekræftet, at der var tale om angreb af *Crepidodera*-larver.

BÆLGPLANTER

Bladrandbiller (*Sitona spp.*). Der er i det tidlige forår set et kraftigt angreb af bladrandbiller i ærter. H. P. Nielsen, Bjergringbro, skriver således, at der er set en del gnæv af bladrandbillerne. Sv. Stanley Hansen, Næstved, omtaler enkelte ærtemarker, der sidst i april var ret kraftigt angrebet af bladrandbiller.

Knoporme (*Agrotis segetum*). H. Dollerup-Nielsen, Herning, skriver, at der i en ærtemark er set angreb af store og overvintrede knoporme. Larverne gnaver planten over lige ved jordoverfladen.

BEDEROER

Kåltrips (*Trips angusticeps*). Jørgen Ravn, Næstved, skriver, at der i de sidste dage af april blev observeret svage angreb af trips i bederoerne. Angrebene ses særligt i de tidligt såede afgrøder.

Stankelben (*Tipula paludosa*). I enkelte bederoemarker, sået efter græs, er der set kraftige angreb af stankelbenlarver. G. Bank Jørgensen, Give, skriver således, at der er set angreb i roer, sået efter græs. Anders Fredenslund, Holstebro, skriver, at der endnu ikke er set angreb på kornet, hvorimod der

har været en del stankelbenangreb i roer med græs som forfrugt.

KARTOFLER

Coloradobiller (Leptinotarsa decemlineata). Under jordbearbejdning er der i de sidste dage af april opgravet overvintrede biller 3 steder i landet: på Sjælland i Tisvilde Hegn og Tølløse, og på Lolland i Søllested. Fundene er dog først registreret hos Statens Plantetilsyn i maj og omtales derfor nærmere i månedsoversigten for maj måned.

Ole Bagger

SYGDOMME OG SKADEDYR PÅ HAVEBRUGSPLANTER

Fysiogene sygdomme

På friland kom arbejdet meget tidligt i gang efter den milde vinter; men det høje klare vejr i marts, hvor der i lange perioder forekom ret stærk nattefrost, ødelagde mange af de tidlige grønsager. Dette uanset, om det var kulturer, der var dækket af plast, eller direkte frilandsafgrøder.

Det konstante gråvejr i januar-februar med et pludseligt skift til højt klart vejr i marts betød, at der i mange forskellige kulturer fremkom gulfarvning af bladene. Denne underforsyning af bladene med mangan og jern er antagelig forstærket af, at styring af reaktionstallet i standardjordene, som hovedsageligt består af tørvestrøelse, er meget følsom for ændringer i spagnumens beskaffenhed.

Det mørke vejr, som prægede de første måneder af året, bevirkede, at der forekom mange blinde skud i væksthusrøserne.

Pythium og Phytophthora er fundet jævnlige i forskellige potteplanter. Angreb af disse svampe i rødderne er ofte set i forbindelse med en fejl i kulturen, så rødderne er blevet mere eller mindre beskadiget.

Gråskimmel (Botrytis cinerea) er iagttaget i mange væksthuskulturer i den første del af året, hvor der i det mørke vejr har været forholdsvis høj luftfugtighed i væksthuse. Den lange periode uden sol og med relativt mildt vejr har nedsat udluftningen i husene.

Tulipangråskimmel (Botrytis tulipae) er fundet med meget stærke angreb i de drevne tulipaner. Det må antages, at det

fugtige, milde efterår har betinget en stærk udvikling af svampen i kulerne, så angrebets store udbredelse først er konstateret i forbindelse med drivningen.

Fusarium (Fusarium oxysporum og F. avenaceum) er fundet i små planter af pottede nelliker. Efter foreliggende oplysninger drejer det sig om importerede stiklinger, der øjensynligt har været angrebet ved importen.

Æbleskurv (Venturia inaequalis) havde i midten af april fra nogle steder modne sæksporer, mens der i blade med skurvpletter fra andre steder først en halv snes dage senere blev fundet modne sæksporer.

Pestalotia funerea er konstateret under forskellige forhold i thuja. Angrebene udbredelse kunne tyde på, at fugtigheds- og temperaturforholdene har været favorable for svampen.

Blomsterspætningsvirus er fundet i mange partier af pelargonium. De kraftigste symptomer og mest udbredte angreb er iagttaget i den sjællandske hovedsort "Springtime Irene". De stærke og udbredte angreb har bestyrket formodningen om, at denne virussygdom smitter meget lettere og hurtigere end tidligere antaget.

Carlavirus og andre vira er iagttaget i mange drevne narcisser. Øjensynligt findes angrebene vidt udbredt både i danske og importerede narcisser, hvorved løgene i salgsfærdige potter har en meget uensartet udvikling.

Thujabladlus (Lachnielle sp.) har vist sig at have angrebet mange steder sidste sommer, men angrebet er først blevet registreret i foråret, hvor man er blevet opmærksom på misfarv-

ningerne af nålene. Hvorvidt angrebet af Pestalotia funerea står i forbindelse med angrebet af bladlusene, har det ikke været muligt at afgøre.

Bladnematoder (Aphelenchoides spp.) er fundet i flere partier af rodfæstede stiklinger af forskellige sorter af Begonia.

Lars A. Hobolth

Statens
Planteavlsvforsøg

ISSN 0107-1319